

Att: Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.transport.remissvar@regeringskansliet.se

Transportföretagen
Maria Sjölin Karlsson
maria.sjolin@transportforetagen.se

Diarienummer: LI2023/03827

Remiss av Transportstyrelsens rapport Uppdrag att utreda en modernare utbildning för yrkesförarkompetens

Transportföretagen har fått möjligt att lämna synpunkter gällande Transportstyrelsens rapport *Uppdrag att utreda en modernare utbildning för yrkesförarkompetens*

Transportföretagen är en samverkansplattform för sju arbetsgivare- och branschorganisationer och representerar cirka 9 200 medlemsföretag med 200 000 anställda. Vi är en sektor inom Svenskt Näringsliv. Inom sakområdet kompetensförsörjning har Transportföretagen uppdraget att företräda branschen i utbildnings- och arbetsmarknadsfrågor gentemot beslutsfattare, myndigheter och andra samhällsorgan och att verka för ändamålsenlig utbildning och kompetensförsörjning.

Generella synpunkter

Transportföretagen välkomnar regeländringar i både grund- respektive fortbildningen och ställer sig positiv till merparten av de förändringar som föreslås i syfte att möjliggöra en modernisering av utbildningen genom att tillåta olika undervisningsformer och användning av IKT-verktyg.

Vi anser att Transportstyrelsen hörsammat och tagit del av branschens synpunkter men anser att ett ännu mer flexibla system vore önskvärt. Detta för att möta den tekniska utvecklingen av undervisningsmetoder och därmed underlätta kompetensförsörjningen till transportnäringen. Och för att flexibilitet skapar större möjligheter till yrkesväxling utan att inkräkta på de grundläggande skälen bakom regelverket om YKB.

Transportföretagen anser att fortbildningen kan ske helt eller delvis via fjärrundervisning samt via e-lärande då yrkeskunskaper skall repeteras. Även mål som formuleras som ”kunna tillämpa” kan med fördel tränas genom IKT-verktyg.

När det gäller grundutbildningen anser Transportföretagen att stora delar av grundutbildningen kan bedrivas via e-lärande, och då de områden som handlar om ren faktainläring som ”känna till” och ”kunna” nivå medan områden som kräver kunna tillämpa, kunna utföra med mera kräver fysisk närvaro tillika körträning i fordon eller simulator.

Transportföretagen anser att grundförutsättningar för deltagande är allt för rigida, vilket gör att deltagandet för gemene man är för kostsamt och till och med ogörligt. Det i sin tur försvårar yrkesväxling och rörlighet på arbetsmarknaden och utgör därmed ett hinder för transportsektorns kompetensförsörjning.

Vi ser att myndighetens förslag, i framför allt grundutbildningen där Transportstyrelsen föreslår att hälften av utbildningen kan bedrivas med hjälp av IKT-verktyg, ger ett positivt bidrag till transportsektorns kompetensförsörjning. Motsvarande gäller om man tillåter ett flexiblere system med fjärrundervisning och e-lärande. Transportföretagen anser att, med tanke på målen i kursplanen, upp till 75% av undervisningen i en grundutbildning kan genomföras via e-lärande med uppföljning via fjärrundervisning. Körträning ej inräknad. Detta motsvarar 30 timmar praktisk undervisning utöver körträning

Transportföretagen anser också att e-lärande, genom den fortlöpande tekniska utvecklingen och där man kan säkerställa god kvalitet, borde öppna upp för fler möjligheter än vad Transportstyrelsens förslag tillåter. Det finns mycket goda exempel från utbildningar inom t.ex högskolan som bedrivs helt genom e-lärande och förinspelade lektioner. Detta för att möjliggöra för fler individer att få tillgång till utbildning men även underlätta en yrkesväxling då möjlighet till försörjning under utbildningstid kan kombineras. Det är också viktigt att utbildningen kan ske under tider som fungerar för individen tex under helger/kvällar.

Vidare så är det positivt att Transportstyrelsen på ett tydligt sätt definierat och klargjort avgörande begrepp i utredningsunderlaget under kapitel 4, kopplat till direktivet, vilket kommer att underlätta för branschen och tillståndshavare för YKB-utbildning.

När det gäller kapitel 5.2 "Fjärrundervisning" anser Transportföretagen att Skolinspektionens koppling till elevers motivation och engagemang vid fjärrundervisning är irrelevant då mängden fjärrundervisning inom grundutbildningen är förhållandevis kort. Transportföretagen anser att val av undervisningsform snarare skall ligga på individen och utbildningsarrangören. Ett flexiblere utbildningssystem ger större valmöjligheter för den enskilde och hans behov i sin lärandeprocess.

Av remissunderlaget framgår det att utbildning med fjärrundervisning resulterat i ett ökat intresse från studenter. Detta pga. en ökad tillgänglighet, ökad bekvämlighet, mindre kostnader samt möjlighet att planera och organisera sitt liv. I utredningen framgår det också att e-lärande kan ses som en bidragande faktor till mer jämställda utbildningar vilket Transportföretagen anser som en viktig aspekt inte minst när vi vet att merparten av tex arbetsmarknadsutbildningar och yrkesvuxutbildningar inom transportnäringen är överrepresenterad av män. Sammantaget anser Transportföretagen att det ger större tyngd till ett än mer flexiblere utbildningssystem än vad som föreslås i remissunderlaget

Under kapitel 7.2 "Sammanfattning av framförda synpunkter" anser inte Transportföretagen att det råder samstämmighet inom branschen när det gäller hur mycket av grundutbildningen som kan ske via e-lärande eller fjärrundervisning. Transportföretagen hävdar snarare tvärtom att grundutbildningen kan till stor del ske via e-lärande eller fjärrundervisningen och vi vill se ett mycket flexiblere system för att öka tillgänglighet för individer som vill bli yrkesförare.

Vidare finns det en garanti för att regelverkets koppling till trafiksäkerhet och miljö tillfredsställs i och med krav på skriftligt prov efter genomgången grundutbildning.

Angående ”Synpunkter om önskvärda regleringar” kapitel 7.2; Transportföretagen motsätter sig bestämt till en ökad reglering i form av att avkräva prov vid fortbildning som sker via e-lärande. Transportföretagen anser att det snarare är lättare att säkerställa att föraren tillgodogjort sig delkursen via e-lärande än vid en lärarledd klassrumsundervisning. Detta kan exempelvis ske genom att i varje avslutande modul inkludera ett antal frågor som föraren måste besvara för att kunna gå vidare till nästa modul i delkursen.

Transportföretagen menar också på att delkurser inom fortutbildningen visst kan ske helt via e-lärande eller fjärrundervisning och motsätter sig skrivningen i utredningen där det står att enighet i frågan fanns hos samtliga parter.

1 Författningsförslag

2 kap 3§

Den del av grundutbildningen som inte är körträning ska innehålla både teoretiska och praktiska moment. Den får bedrivas *upp till hälften* med hjälp av informations- och kommunikationstekniska verktyg *och får innefatta fjärrundervisning och e-lärande. E-lärande får genomföras högst fyra timmar i sträck. Den tid som inte är e-lärande ska vara lärarledd.*

Transportföretagen är positiv till förändringen och att den går i rätt riktning avseende flexibilitet rörande utbildningsform. Dock anser Transportföretagen att e-lärande ska få ske i större omfattning än vad förslaget anger, se ovan under *Generella synpunkter*. Detta för att möjliggöra att fler individer kan utbilda sig till lastbils- och bussförare och på tidpunkter som möjliggör en kombination av utbildning och arbete.

3 kap 3§

Fortbildningen ska innehålla både teoretiska och praktiska moment. Den får bedrivas med hjälp av informations- och kommunikationstekniska verktyg eller avancerade simulatorer *och får innefatta fjärrundervisning och e-lärande. Fortbildningen får dock innehålla högst tolv timmars e-lärande. E-lärande får genomföras högst fyra timmar i sträck. En delkurs får innehålla högst fyra timmars e-lärande. Den tid som inte är e-lärande ska vara lärarledd.*

Transportföretagen är positiv till att Transportstyrelsen, såvitt vi förstår, föreslår att fortbildning får ske helt genom fjärrundervisning. Detta underlättar för både arbetsgivare, förare och tillgången till utbildning. Transportföretagen anser att myndigheten inom ramen för sina kontakter med EU skall sträva mot ett flexiblere system i användningen av e-lärande då endast 12 av 35 timmar tillåts vilket är ett förlegat synsätt på utbildning.

Transportföretagen anser också att det är viktigt att fortbildningen inte får en ökad reglering för att kompensera eventuella brister i grundutbildningen.

5 kap 7§

Den som har tillstånd att bedriva utbildning för yrkesförarkompetens ska i samband med att rapport lämnas enligt 6 § utfärda ett intyg om genomförd fortbildning till föraren. Om föraren har genomfört delar av fortbildningen hos flera utbildningsanordnare ska den som anordnat den sista delkursen utfärda ett intyg om genomförd fortbildning till föraren.

Transportföretagen ställer sig positiv till föreslagen på förändring.

Kap 8 Förslag och bedömningar

8.1 Fjärrundervisning och e-lärande

Förslag: Begreppet "lärande på distans ska ersättas med fjärrundervisning

Transportföretagen ställer sig positiv till föreslagen på förändring.

Förslag: Begreppet e-lärande avgränsas till undervisning där lärare och deltagare är åtskilda i både tid och rum.

..... Transportstyrelsens uppfattning är att e-lärande innebär undervisning där lärare och deltagare är åtskilda i både tid och rum. Om samma undervisning sker exempelvis som lärarledd på plats, är det inte längre ett e-lärande utan undervisning med IKT-verktyg.

Transportföretagen ställer sig positiv till föreslagen på förändring. Transportföretagen anser att detta möjliggör användning av e-lärande program med tillgång till lärare och bör inte regleras vidare. Detta öppnar upp för vidare teknikutveckling och bättre kvalitativ utbildning framledes.

Förslag

Utbildning genom e-lärande får pågå i högst 4 timmar i sträck.

..... De största utmaningarna med e-lärande är deltagarens motivation att studera ensam och att avsätta tid för detta. Att genomgå en hel utbildningsdag eller delkurs på 7 timmar i form av e-lärande, ger inte förutsättningar för en god utbildning. Därför anser Transportstyrelsen att ett utbildningspass i form av e-lärande behöver tidsbegränsas, både inom grundutbildning och fortbildning.

Transportföretagen anser inte att Transportstyrelsen, per automatik, kan basera sitt förslag om *Uppdrag att utreda en modernare utbildning för yrkesförarkompetens* på de forskningsunderlag som presenteras i underlaget. Att utifrån detta dra slutsatser som att e-lärande generellt inte ger goda förutsättningar för en god utbildning anser Transportföretagen

är förlegat synsätt och även dömer ut e-lärande generellt. Idag genomförs flera utbildningar/kurser via e-lärande vilket fungerar alldeles utmärkt. Istället för att reglera bör individer som faktiskt skall genomföra utbildningen själv få avgöra på vilket sätt de bäst tillgodogör sig utbildningen. Transportstyrelsen bör istället för att generellt reglera snarare säkerställa kvalitén på utbildningen. Transportföretagen menar att;

- e-lärande kan säkerställa kvalitet i utbildningen
- bidra till mer jämställd utbildning
- möjliggöra tillgång till utbildning och därmed bidra till kompetensförsörjningen.

Ytterligare ett argument för begränsning av e-lärande till fyra timmar är, enligt Transportstyrelsen, att det blir lättare för utbildningsanordnaren att säkerställa att utbildningsmomentet tar den tid i anspråk som angetts i plan för genomförande. Transportföretagen anser inte att detta är ett hållbart argument för att införa en reglering på maximalt fyra timmars e-lärande. Det finns flera andra metoder för en utbildningsanordnare att säkerställa att utbildningsmomentet genomförs enligt plan för genomförande. Förslagsvis kan reflekterande frågor och extra uppgifter läggas in i systemet.

Förslag Transportstyrelsens bemyndigande behöver anpassas till fjärrundervisning och e-lärande.

Av direktivets bilaga I framgår följande: ”medlemsstaterna ska i synnerhet ställa krav på tillförlitlig användaridentifiering och lämpliga kontrollmedel”. Detta regleras i dag genom 8 kap. 1 § 8 förordningen om yrkesförarkompetens, som ger ett bemyndigande till Transportstyrelsen att föreskriva om användaridentifiering och kontroll vid lärande på distans.

Transportföretagen anser att möjlighet till identifiering via BankID bör tillåtas.

8.2 Grundutbildning

8.2.1 Hur stor del av grundutbildningen får bedrivas med hjälp av IKT-verktyg

Förslag

Upp till hälften av den del av grundutbildningen som inte är körträning får bedrivas med hjälp av IKT-verktyg.

Transportföretagen anser att utbildningsunderlag för e-lärande, genom den fortlöpande tekniska utvecklingen och där man kan säkerställa god kvalitet, borde öppna upp för fler möjligheter än vad Transportstyrelsens förslag tillåter.

Transportföretagen anser att cirka 70 av 140 h kan genomföras via e-lärande, beräknat på de ämnesområden samt ämnen som finns i direktivet. Våra beräkningen baseras på hur de flesta utbildare utanför gymnasieskolan har sina utbildningsplaner upplagda. Återstående tid kan användas för praktiska övningar, körträning via simulator och fordon. Med den moderniseringen av regelverket är sannolikheten stor för att yrkesväxling skulle öka, samt att

fler företag skulle vidareutbilda samt kompetensutveckla sin personal. Ett modernare utbildningssystem motverkar inte syftet med bestämmelserna som skall förbättra trafiksäkerheten, förarens kompetens och säkerhet.

Förslag

Grundutbildningen får bedrivas som fjärrundervisning och e-lärande.

Transportföretagen ställer sig bakom förslaget.

8.2.2 För vilka ämnen inom grundutbildningen lämpar sig fjärrundervisning och e-lärande

Bedömning

Alla ämnen lämpar sig inte för fjärrundervisning och e-lärande.

I avsnitt 8.2.2 beskriver Transportstyrelsen flera ämnesområden som inte kan bedrivas som fjärr- eller e-lärande. Transportföretagen hävdar att delar av dessa områden kan bedrivas via e-lärande och dessutom leda till bättre resultat. Vi menar att teknikutvecklingen kommer att resultera i bättre kvalitet och möjliggöra en bättre inläring via e-lärande än en traditionell lärarledd undervisning. Transportföretagen anser att Transportstyrelsen snarare skall använda sitt bemyndigande som tillsynsmyndighet för att säkerställa att undervisningen håller god kvalitet än att man detaljreglerar i föreskrifter då det finns risk för att det inte möjliggör användning av bäst metodik oavsett om den sker via e-lärande eller genom klassrumsundervisning.

8.2.3 Grundutbildning med hjälp av avancerad simulator

Förslag

En begränsad del av körträningen får ske i en avancerad simulator.

Transportföretagen ställer sig bakom förslaget.

8.2.4 Kompletterande grundutbildning

Förslag

Moderniseringen av grundutbildningen gäller även kompletterande grundutbildning.

Transportföretagen anser att fjärrundervisning och e-lärande ska utökas till 17,5 timmar under en kompletterande grundutbildning. Detta för att underlätta för de yrkesförare som

kompletterar sin behörighet. Det ökar möjligheten att rent praktiskt utföra utbildningen för en yrkesväxlare.

Förslag

Avancerade simulatorer får inte användas vid kompletterande grundutbildning.

Transportföretagen ställer sig bakom förslaget.

8.3 Fortbildning

8.3.1 Fjärrundervisning inom fortbildningen

Förslag

Fortbildningen får ske som fjärrundervisning.

Transportstyrelsen skriver i underlaget under 8.3.1 att de vill föreskriva ämnesområden och ämnen. Transportföretagen anser att Transportstyrelsen inte skall föreskriva ämnesområden utan snarare ämnen vilket ger en större flexibilitet att anpassa innehållet i utbildningen efter förarnas behov.

Transportföretagen menar på att mål dvs ämnesområden i föreskriften 2020:29 som innehåller krav på "Kunna" inte per automatik kräver en lärarledd undervisning vilket Transportstyrelsen skriver i underlaget. Ordet kunna är inte samma som att tillämpa vilket det sistnämnda innebär dvs att kunna visa på praktiska kunskaper.

Transportstyrelsens förslag, att genom sitt bemyndigande, föreskriva vilka ämnesområden och ämnen som ska genomföras praktiskt på plats gör att möjligheten till att använda IKT verktyg som faktiskt ökar kvaliteten i undervisningen genom teknikutveckling blir mindre möjlig.

Transportstyrelsen skriver också i underlaget att bestämmelserna avseende vilka ämnesområden som inte kan ske via fjärr- eller e-lärande bör utredas vidare och därefter föreskrivas inom sitt befintliga bemyndigande. Transportföretagen anser att myndigheten bör i nära dialog med bransch föreskriva dessa och även öppna upp för regelbunden översyn av regelverket med tanke på teknikutveckling rörande programvara och e-lärande.

Transportföretagen anser att Transportstyrelsen snarare skall använda sitt bemyndigande som tillsynsmyndighet till att säkerställa att undervisningen håller god kvalitet än att man i föreskriftsform detaljreglerar för hårt då det finns risk för att detta inte möjliggör användning av bäst metodik oavsett om den sker via e-lärande eller genom klassrumsundervisning.

8.3.2 Fortbildning genom e-lärande

Förslag

Högst 12 timmar av fortbildningen får utgöras av e-lärande.

Transportföretagen ställer sig bakom förslaget men anser att myndigheten skall arbeta för att få till en förändring och flexiblare regelverk i sina kontakter med EU.

8.3.3 Delkursintygen tas bort

Förslag

Kravet på att utfärda delkursintyg tas bort.

Transportföretagen ställer sig bakom förslaget.

8.3.4 Övergångsregel från pandemiundantaget behövs inte längre

Förslag

Övergångsregel 3 i förordningen (2021:599) om ändring i förordningen om yrkesförarkompetens kan upphävas.

Transportföretagen ställer sig bakom förslaget.

8.3.5 Vissa ämnen behöver ha praktiska inslag vid fortbildning

Bedömning

De ämnen som ska ha praktiska inslag behöver bestämmas.

Transportföretagen anser att det är viktigt att myndigheten i samråd med branschen reglerar vilka ämnen som ska undervisas med praktiska inslag. Transportföretagen vill återigen hävda att en allt för snäv reglering kan snarare minska kvalitén i utbildningen då den tekniska utveckling kan resultera i bättre praktiska övningar digitalt än vad som möjliggörs i en klassrumsmiljö.

Stockholm

2024-04-03

Maria Sjölin Karlsson
Regionalt verksamhetsansvarig
Kompetensförsörjning Transportföretagen

